

Förslag till vision, målsättning och fiskeplan för Testeboåns fiskevårdsområde 2020

Enligt stadgarna för Testeboåns Fiskevårdsområdesförening ska en "fiskeplan" fastställas på varje fiskestämma. Som ett förslag till en sådan fiskeplan för 2020 vill jag presentera nedanstående rader. Eftersom kunskapen om vilken fiskevård som skett och sker inom Testeboåns fiskevårdsområde varierar mycket bland medlemmarna i Testeboåns Fiskevårdsområdesförening kommer allra först en kort bakgrund. Ytterligare information om fiskevården i Testeboån kommer att presenteras på fiskestämman den 24 mars.

Detta förslag till fiskeplan för Testeboåns Fvof är mer omfattande jämfört med tidigare fiskeplaner. Inledningsvis kände jag en osäkerhet runt hur omfattande förslaget till fiskeplan ska vara. Vad som behöver göras är en sak. Men vad som är rimligt för Testeboåns Fvof att genomföra kan vara något annat. Till slut har förslaget fiskeplan blivit något av en bruttolista med vad som behöver göras oavsett om det är rimligt eller ej för Testeboåns Fvof att genomföra alla åtgärder. Utifrån förslaget får styrelsen och slutligen fiskestämman fastställa vilka delar av förslaget Testeboåns Fvof ska genomföra under det kommande året, och omfattningen på insatserna anpassas efter föreningens rådande förmåga.

Bernt Moberg

Bakgrund

Testeboåns fiskevårdsområde, omfattar Testeboån från dammarna i Oslättfors respektive Nyhammar till järnvägsbanken vid åns utlopp i Bottenhavet. Fisket på denna del av Testeboån förvaltas av Testeboåns Fiskevårdsområdesförening.

Testeboåns fiskevårdsområde bildades 1972. De tio första åren var fisket i Testeboån framförallt ett s.k. put & take-fiske med kontinuerliga utsättningar av fångsfärdig regnbåge och öring. Den praktiska fiskevården för att återetablera lax och stärka beståndet av öring inom Testeboåns fiskevårdsområde startades av medlemmarna i fiskeföreningen Flugfiskarna i början av 1980-talet. 1999 valdes Testeboån ut till att ingå Baltiska Fiskerikommissionens projekt för laxen i Östersjön – Salman Action Plan. Sedan dess, och alltså, har fiskevården bedrivits i samverkan inom Testeboåns Laxförvaltningsgrupp som för närvarande består av Testeboåns Fvof, Gävle kommun, Länsstyrelsen, SLU Aqua och Sportfiskarna.

Testeboån är ett av Gävles värdefullaste naturobjekt. Från Oslättfors och ner till mynningen i havet är Testeboån utpekad som Natura 2000-område och riksintresse för naturvården. På samma del av Testeboån finns två naturreservat, Testeboåns Naturreservat och Naturreservatet Testeboåns Delta. Fr.o.m. 2013 är Testeboån dessutom av Internationella havsforskningsrådet (ICES) och Baltiska fiskerikommissionen klassad som ett av Östersjöns vildlaxvattendrag. Sedermera har Testeboån även fått rollen som ett av tre indexvattendrag i Sverige för laxen i Östersjön.

Testeboån är rik på både naturtyper och arter. Några exempel på idag mer ovanligare vattenlevande arter som det fortfarande finns en spillra kvar av i Testeboån är flodnejonöga, flodkräfta och flodpärlmussla. Antalet påträffade fiskarter i Testeboån är 27.

Testeboåns ursprungliga bestånd av lax är tyvärr för alltid förlorat. Utbyggnaden av vattenkraften är den främsta orsaken till att laxen slogs ut. Ett mångårigt och målmedvetet

arbete som startade under 1980-talet har återetablerat ett laxbestånd i Testeboån. Det har skett med hjälp av utsättningar under många år av laxyngel från Dalälven. Sista laxynglet planterades ut i Testeboån 2006.

Åtgärder för laxen i Testeboån har gynnat även den havsvandrande öringen i och med att båda arterna har en identisk livscykel och ställer samma krav på sin livsmiljö.

Testeboån erbjuder möjligheter till ett variationsrikt sportfiske. Fisket efter vimma i den nedersta delen av Testeboån är vida känt i metekretsar. Den största registrerade vimman som fångats på sportfiske i Sverige fångades i Testeboån i maj 2000.

2019 tog lekvandringen av lax och öring ett rejält steg framåt. Körförbud förelåg hela året för Strömsbro kraftverk vilket innebar att laxarna och öringarna inte hindrades på sin vandring upp för ån. Sammanlagt minst 400 laxar och öringar sökte sig till Testeboån för att leka 2019. För att finna en lika stor lekvandring eller större kan vi få ta oss tillbaka till tiden före Strömsbro kraftverk. Omräknat till mängden rom från de lekande laxarna och öringarna så grävdes omkring två miljoner romkorn ner i Testeboåns lekbottnar hösten 2019. Två procents överlevnad från rom till utvandringssmolt använts ofta som ett riktvärde. Om vi lägger oss lågt och halverar den överlevnaden så kan antalet utvandrande lax- och öringsmolt 2022 bli uppemot 20 000. Det är ungefär fem gånger så mycket smolt jämfört med vad som lämnat Testeboån de senaste åren. Vi har med andra ord ett bra kapital i form av en rekordstor kull av lax och öring att förvalta. Och det kapitalet kommer fortsätta att växa under förutsättningar att fiskens möjligheter att ta sig såväl upp som ner förbi Strömsbro kraftverk säkras och att regleringen av vattenföringen vid låga flöden sköts på ett bra sätt.

Överblick över planerade aktiviteter 2020 för att gynna fiskbestånden inom Testeboåns fiskevårdsområde som genomförs av andra aktörer.

- Kontrollera smoltvandringen - Testeboåns Laxförvaltningsgrupp
- Kontrollera lekvandringen - Testeboåns Laxförvaltningsgrupp
- Elprovfisken - Testeboåns Laxförvaltningsgrupp
- Projektering inför ytterligare biotopvård
- Manuell biotopvård - Testeboåns Laxförvaltningsgrupp
- Skarvjakt - Gävle kommun
- Tills vidare stoppa Strömsbro kraftverk under smoltutvandringen - Testeboåns Laxförvaltningsgrupp
- Arbeta för att permanent stoppa Strömsbro kraftverk - Gävle kommun
- Kontrollera regleringen av vattenföringen - Testeboåns Laxförvaltningsgrupp
- Aktivitet vid Testeboån under World Fish Migration Day 16 maj 2020 – Testeboåns Laxförvaltningsgrupp

Vision för Testeboån

- Testeboån ska vara ett fungerande ekosystem till nytta för både människor och djur.
- Erbjuda ett hållbart och varierande sportfiske av hög kvalitet.

Målsättning

Ekologiskt mätbart mål för lax och öring i Testeboån:

Testeboån ska producera 20 000 lax- och öringsmolt 2030.

Målsättningen bygger på den kända mängden lämpligt och idag tillgängligt reproduktionsområde för lax och havsvandrande öring i Testeboån samt den produktion per ytenhet som kan förväntas i Testeboån. Målsättningen är mätbar i och med att antalet smolt som lämnar Testeboån kontrolleras varje år.

Mål för övriga fiskarter och kräftor i Testeboån:

Alla naturligt förekommande fiskarter och flodkräfta ska finnas i livskraftiga populationer.

Övriga mål för fiskbestånden inom Testeboåns fiskevårdsområde:

Säkra fiskens möjligheter att vandra uppströms och nedströms förbi Strömsbro kraftverk.

Fiskeplan för Testeboåns Fiskevårdsområdesförening 2020

Säkra fiskvandringen förbi Strömsbro kraftverk och regleringen av vattenföringen
Möjligheterna för fisk att passera Strömsbro kraftverk och regleringen av vattenföringen vid låga flöden är de två faktorer som påverkar framgången i fiskevårdsarbetet i Testeboån mest. Även om flera andra aktörer nu arbetar med att såväl fiskvandringen som att regleringen av vattenföringen ska säkras i Testeboån så är det värdefullt att även Testeboåns Fvof, som representerar ägarna av ån, är aktiv i frågan.

Biotopvård

Testeboåns Laxförvaltningsgrupp har planerar på att tillsammans med ideella krafter genomföra manuell biotopvård inom Testeboåns fiskevårdsområde 2020. Därtill har ekonomiskt stöd sökts för att projektera och genomföra även maskinell biotopvård inom Testeboåns fiskevårdsområde med start 2020 eller 2021. Finns intresse bland medlemmarna i Testeboåns Fvof att arbeta med manuell biotopvård så kan det med fördel ske i samverkan med Testeboåns Laxförvaltningsgrupp.

Fisketillsyn

Reglerna för fisket är en viktig del av fiskeförvaltningen. Det kan vara bra att gå igenom både fiskeregler och formuleringar av fiskereglerna samt kopplingen till kartan på www.testebofiske.se.

Finns det behov av ytterligare regler för fisket i Testeboån? Kan det exempelvis vara lämpligt att tillfälligt stänga fisket om förhållanden med över 25 grader i vattnet och väldigt låg vattenföring som under sommaren 2018 uppstår igen?

Fiskereglernas efterlevnad kontrolleras av föreningens 11 fisketillsynsmän.

Mink

Invasiva främmande arter är ett av de största hoten mot artrikedomen i naturen. En av de invasiva arterna i Sverige är mink. Mink förekommer längs Testeboån, och är en betydande predator på fisk och kräftor. [Finns det intresse för att fånga mink så är det värt att uppmuntras. Föreningen kan tillhandahålla godkända minkfällor.](#)

Sik

Vandringssik söker sig i slutet av oktober upp i Testeboån för att leka. Leken pågår i omkring två veckor. Vandringssiken har älvegna bestånd, precis som exempelvis lax. Den uppföljning av sikbeståndet som skett de senaste åren i Testeboån visar att bestånd av vandringssik nu är bara en spillra av vad det var för några decennier sedan. Att fortsätta följa upp sikbeståndet är av stort intresse.

Harr

Förekomsten av harr har minskat i Testeboån. En stor andel av de sportfiskare som förlägger sin fisketur till Testeboån gör det för att fiska efter harr. I Testeboån befinner sig harren på södra randen av sitt utbredningsområde. Vad beror harrbeståndets tillbakagång i Testeboån på? Går det att göra något för att stärka harrbeståndet i Testeboån? Det finns personer som har harr som sitt specialintresse. Kan det finnas några av dessa eller medlemmar i Testeboån som vill ta sig an harren i Testeboån? Testeboåns Fvof skulle kunna ta initiativ till att starta ett projekt för harren.

Vimma

Vimma finns i Testeboån under dess lekperiod som infaller under våren. Metare från hela landet som är intresserade av att fånga stora vimmor söker sig då till Testeboån. Som för harren befinner sig vimman på randen av sitt utbredningsområde i Testeboån, men från andra hållet. D.v.s. i den allra nordligaste delen av området. De flesta har nog varit övertygade om att vimma bara tagit sig upp till Vävaren p.g.a. att forsen i Strömsbro varit för svår för vimma att passera. Men 2019 registrerades faktiskt för första gången i fiskräknaren i Testeboån tre fiskar som klassades som vimmor. Vimma är en av tre fiskarter i Testeboån som finns med på ArtDatabankens rödlista för hotade arter. Rödlistekategori: Nära hotad, (NT).

Hur det står till med Testeboåns bestånd av vimma finns det praktiskt taget ingen kunskap om. Det är faktiskt brist på kunskap om vimma över huvud taget. Kan det finnas någon som vill börja fokusera Testeboåns vimmor? Inventera beståndet, samlar kunskap om vimmans beteende, göra märkningsförsök o.s.v.

Gös

Gös från kusten söker sig till Testeboån både för att leka och för att söka föda. Forsen i Strömsbro hindrar gösen från att ta sig längre upp i ån. Gös är en mycket uppskattad fisk bland sportfiskare, och gösar på uppemot nio kilo har fångats i Testeboån. Det går att gynna gösen genom att skapa lekreden som är speciellt anpassade för gös. Det går även att styra uttaget av gös genom att bestämma ett maxmått på gös som får behållas.

Det är de stora gösarna som är mest värdefulla för reproduktionen av gös. Med början 2020 inför vi ett förbud för fiske av gös mellan 15 maj och 15 juni, lekperioden.

Kräfter

Det finns fortfarande flodkräftor i Testeboån inom Testeboåns fvo. Flodkräftan är klassad som akut hotad, (CR), av ArtDatabanken. En inventering av flodkräftan i Testeboån och ett åtgärdsprogram för densamma är mycket angeläget.

Söka stöd

Det finns många olika stöd att söka till fiskevårdsåtgärder i Testeboån. Praktiskt taget all fiskevård i Testeboån har kunnat genomföras tack vare externa stöd från många olika håll. Inte minst från det lokala näringslivet i form av sponsring. Tack vara att Testeboån inom Testeboåns fvo är ett Natura 2000-område, vildlaxvattendrag o.s.v. prioriteras ansökningar från Testeboån högt av de som fördelar de olika stöd som finns. Att ha koll på alla stöd, ansökningstider och redovisningar kan med fördel bli ett uppdrag för någon eller några personer som specialiserar sig på detta.

Uppföljning

Testeboåns Laxförvaltningsgrupp följer varje år upp förekomsten av lax och öring. På köpet får vi då även kunskap om förekomsten av harr. Därtill sker en enklare inventering av sikyngel. Målsättningen bör vara att alla arter som är föremål för åtgärder följs upp kontinuerligt.

PR

Vilka arter finns i Testeboån? Vilka problem finns? Vilka åtgärder genomförs? Åt vilket håll går utvecklingen för de olika arterna? Det finns mycket som är intressant att informera om från Testeboån. Och det är viktigt att nå ut med information till allmänhet, myndigheter och politiker. Både traditionell media och sociala medier är kostnadseffektiva kanaler för att nå ut. Ett annat sätt är att arrangera temadagar/tematräffar som exempelvis Laxens dag som anordnades vid Testeboån 30 juni 2019.

Samverkan

Den fiskevård som genomförts inom Testeboåns Fvof har framförallt utförts av andra aktörer än Testeboåns Fvof. Det externa engagemanget som finns för Testeboån kommer vara avgörande för att målen för fiskevården i Testeboån ska nås. Verkningsgraden i arbetet med Testeboån blir större om det kan ske i en mer strukturerad samverkan.